

EN ROMANTISK MEN ÄRLIG LÖGN

En grådaskig dag med duggregn skulle nog många fotografer stanna hemma. För arkitekturfotograf Rasmus Norlander innebär det däremot perfekta förhållanden.

text och reportagefoto _____ **Carl Undéhn** foto _____ **Rasmus Norlander**

Föregående uppslag: xxxxxxxx xxxx
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

Bilden till höger: xxxx
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

DET ÄR IBLAND skönt när allting är som man tänkt sig. Som att det naturligtvis går att öppna ett bankkonto redan vid bagagebanden på Zürich flygplats. Eller att tåget som tar mig in till centrum går exakt i tid. Det är ju så vi ser på det lilla alplandet Schweiz. Banker, choklad, klockor, tåg – och bra arkitektur. Framförallt det sistnämnda var en av anledningarna till att fotografen Rasmus Norlander valde att lämna Stockholm och i stället flytta till Zürich. En stad som trots sina knappt 400 000 invånare kan stoltsera med runt 200 arkitektfirmor.

Rasmus tar emot i sin kombinerade bostad och kontor, ett smakfyllt inrett loft på andra våningen i centrala Zürich. Han har just kommit tillbaka från Sverige där han varit för att hämta en Land Rover importerad från England. Men mer om det senare.

På hyllorna i köket står mängder av svenska matvaror; konserver, mjöl, saft.

– Jag hade bilen full på vägen tillbaka, skrattar han.

Den svenska maten är inte ett tecken på hemlängtan utan mer ett resultat av priserna i Schweiz. Nyligen blev Zürich återigen utsett till världens dyraste stad, framför både Tokyo och Oslo.

RASMUS NORLANDERS FOTOGRAFI kan beskrivas som lågmält. Det är räta linjer, mättade färgtoner, ett direkt bildspråk och nästan alltid en jämngrå himmel. Bilderna utstrålar lugn och saklighet, långt ifrån de bilder på soldränkta hus under blå himmel som ofta täcker sidorna i inredningsmagasin.

– Det är ju den amerikanska skolan. Lite glassigare, lite snett nedifrån, lite mer vidvinkel. Det är ett effektivt sätt att få en byggnad att se väldigt maffig ut och säkert rätt om man vill sälja en byggnad till massorna, säger han.

Själv har han däremot valt att jobba med en annan estetik. Influerad av tysk fotografi och det som ofta kallas “Düsseldorfskolan” efter den inflytelserika konstakademien i staden med samma namn.

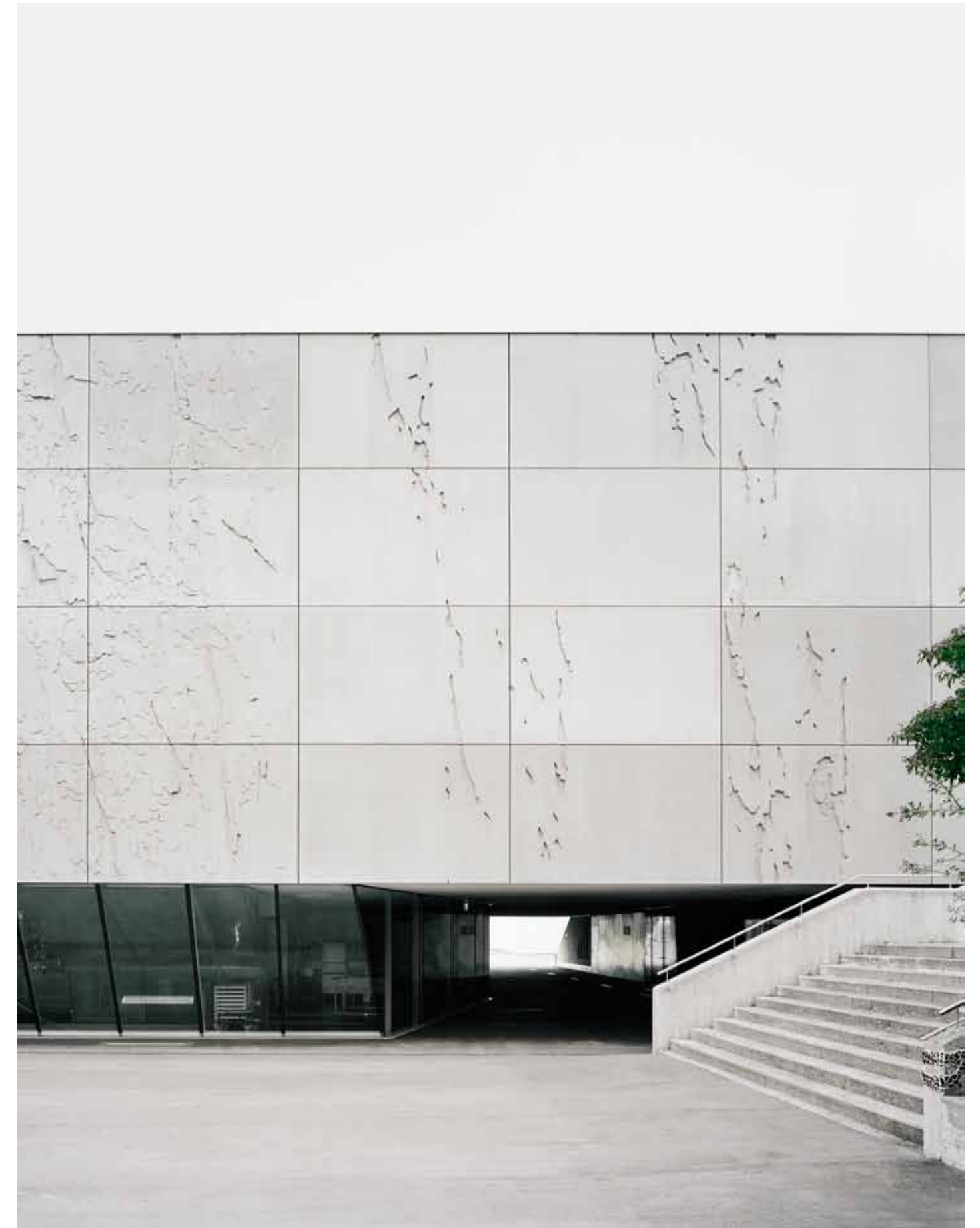
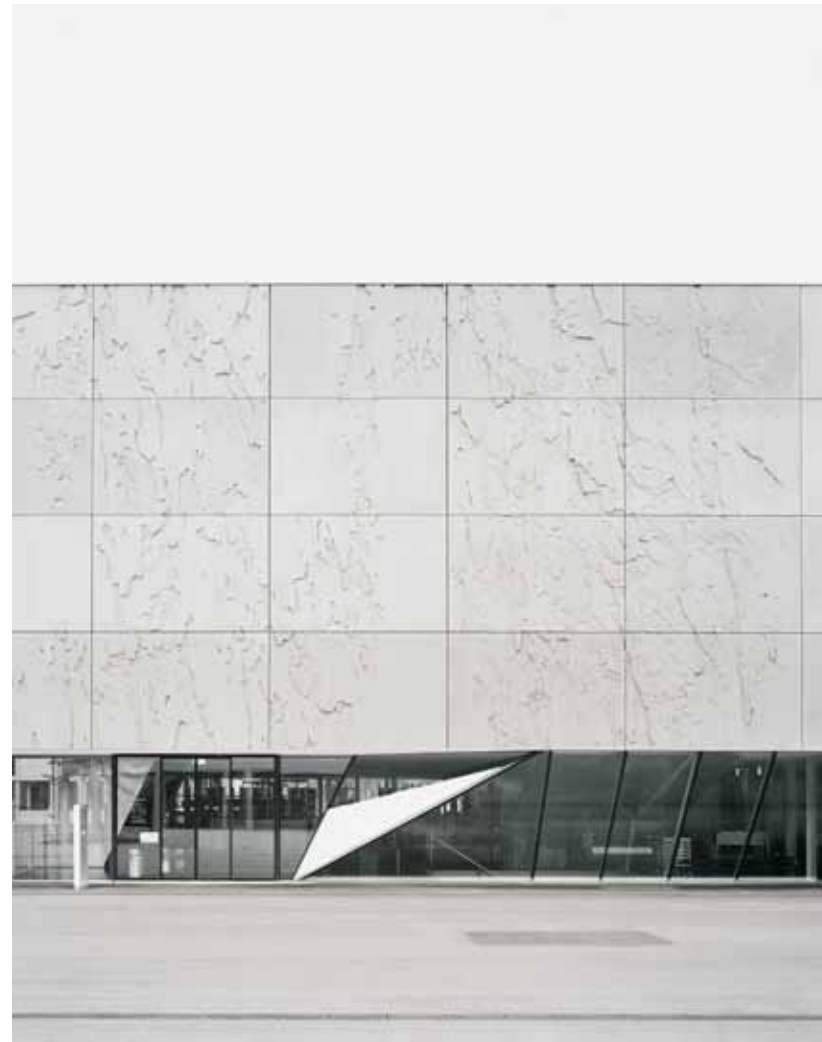
– Det är en viss typ av estetik och jag gillar det. Du lyfter ut byggnaden i bilden och tar bort alla distraktioner. På något sätt känns det som att den typen av fotografi är mer ärlig mot arkitekturen än vad den amerikanska skolan är.

Arkitekturfotografi handlar ofta om serier av bilder. På 1950-talet utvecklade Julius Schulman idén om att ta den första bilden vid ingången för att sedan fortsätta in och ta betraktaren på en resa genom huset. Även Rasmus Norlander jobbar gärna i serier om tre, men är ändå noga med att varje bild ska kunna stå för sig själv.

– Jag ser det lite som landskapsfotografi där det råkar befinna sig en byggnad i bilden. Det och att arbeta grafiskt med linjer och former för att få en fin tvådimensionell tolkning av objektet.

Den allra viktigaste delen i Rasmus arbete handlar om att minimera mängden störande element. För att locka betraktaren till att koncentrera sig på arkitekturen i bilden gäller det att framhäva och reducera. Genom att konsekvent fotografera i molnigt väder får bilderna ett enhetligt utseende samtidigt som nästan alla skuggor försvinner – något som enligt Rasmus kan vara lika störande som en bil eller ett träd i bilden. ➤

Xxxx x xxxx x xxxxxx xxxxx x xxxxx x xxxxx xxx.

XXXX X XXXX X XXXXXX XXXXX X XXXXX X XXXXX XXX.

XXXX X XXXX X XXXXXX XXXXX X XXXXX X XXXXX XXX.

– Det sista en person vill titta på är det här statiska objektet som är arkitekturen. Först tittar man alltid på människor, sen på djur, sen på bilar. Folk tittar hellre på en papperskorg än på arkitektur, säger han och ser nästan lite uppgiven ut.

Att fotografera ett hus i en stad, full av skyltar, bilar, människor och annat, kräver alltså en hel del tålmod och planering. I synnerhet då han av princip försöker hålla den digitala efterbehandlingen på en så låg nivå som möjligt.

Som exempel berättar han om uppdraget att fotografera arkitekt högskolan i Stockholm. När det var städdag och förbjudet att parkera på gatan åkte han dit mitt i natten och spärrade av med plastband och tunnor.

– Sen satt vi i bilen, drack kaffe och väntade. När solen gick upp motade vi undan alla människor, tog bort plastbanden och fotograferade byggnaden med helt tomma vyer. Det blev jättefint.

Ibland kan förutsättningarna också vara perfekta. Som när han skulle fotografera SAS nya flygplan. Tanken var att göra det på Arlanda, men de stora flygplanen kom dit alldeles för sällan. Istället flyttades uppdraget till Bangkoks flygplats.

– Det var perfekt för mig att plåta där. Luftfuktigheten och smogen gör att det där alltid är lite molnigt och dimmigt.

I STRÄVAN EFTER att skapa en distraktionsfri bild av en byggnad uppstår också frågan om hur ärligt ett fotografi bör vara. Den reducerade bilden framhäver det som fotografen vill visa. Men är det en sann bild av

JAG SER DET LITE SOM LANDSKAPSFOTOGRAFI DÄR DET RÅKAR BEFINNA SIG EN BYGGNAD I BILDEN. *Rasmus Norlander*

verkligheten? Besöker du någon av platserna i Rasmus bilder är det inte säkert att det stämmer överens med vad du sett i hans fotografi. Världen ser helt enkelt annorlunda ut i verkligheten.

Själv hymlar han heller inte med att hans bilder av hus bör ses som tolkningar.

– Jag romantiserar gärna saker. Jag är förtjust i kvalitet och är det ett bra arkitektoniskt projekt med hög kvalitet då vill jag ha ett fotografi som speglar den här kvaliteten och den känsla arkitekten har eftersträvat.

Det innebär naturligtvis att utelämnas saker som inte passar in. Genom att fotografera utifrån en viss vinkel hamnar huset i en annan kontext än om till exempel en motorväg eller fabrik syns i bakgrunden.

– All fotografi är ju en lögn på ett vis. Det är ju vad man väljer att visa, bakom varje fotografi finns det ett syfte. Det handlar om att skapa en bild som visar byggnaden i sin absolut bästa dager.

Rasmus jobbar idag nästan alltid med en storformatskamera från Linhof och skannar sedan negativerna med en Imacon-scanner.

– Redan där uppstår ju en förändring av verkligheten. För det första är det väldigt svårt att sätta färger när du scannar. När du sedan printar något på papper tappar du en massa i dynamiskt omfång.

ÄNDÅ ANSER RASMUS att så länge du kan tekniken är det egentligen inte svårt att fotografera arkitektur. Han beskriver det som »ganska straight forward» och menar att trots storformatskamerans alla förställnings->

Xxxx x xxxx x xxxxxx
xxxxx x xxxxxx x xxxxxx
xxx.

ARKITEKTURFOTO

TIPS

- Vänta! På rätt väder och rätt ljus, det är det som gör bilden.
- Bestäm dig för vad i bilden du vill framhäva.
- Välj noga ut en vinkel som visar byggnaden från sin bästa sida.
- Försök komma upp på någon höjd; en bänk, ett biltak eller hus mitt emot. Det ger bättre perspektiv.

Xxxx x xxxx x xxxxxx xxxxx x xxxxx x xxxxx xxx.

JAG TYCKER DET ÄR TREVLIGT ATT ÅKA UT MED MIN KAMERA OCH PULA MED UTRUSTNINGEN. FOTO ÄR JU LITE MATERIALSPORT. 99 PROCENT AV ALLA FOTOGRAFER ÄR PRYLGALNA TROR JAG. *Rasmus Norlander*

möjligheter är det sällan han använder tilt/shift eller liknande. Det svåra ligger snarare i att få de rätta uppdragen där det hamnar bra objekt framför linsen.

– Dålig arkitektur blir ett dåligt foto, det är helt oundvikligt. Allt hänger på objektet, vädret och omständigheterna. Först efter det kommer fotografen in och det är viktigt att låta allt ta sin tid, att vänta på rätt väder.

Under de senaste åren har Rasmus jobbat för många olika uppdragsgivare. Idag är kunderna oftast arkitektfirmor, mycket i Schweiz men också i Sverige, Tyskland och England. Att han överhuvudtaget blev fotograf var lite av en slump.

– Jag studerade form på Beckmans och läste en utbytetermin i Zürich 2004. Schweiz är ju bra på grafiskt form, men väl här började jag istället med fotografi.

Studierna i Zürich var väldigt fria. Skolan ansåg att det viktigaste var att han upplevde landet. Istället för att nöta föreläsningar på schweizertyska åkte han runt i staden och fotograferad med en gammal Hasselblad.

– Jag kände ju inte mycket folk så vad ska man göra på dagarna? Så då promenerade man omkring med kameran, åkte ut till förorterna och kikade. Skolan hade ett fantastiskt fint mörkrum också där jag stod och printade hela tiden.

Utan några direkta förkunskaper lärde han sig det fotografiska hantverket från grunden. En bit in på utbyteterminen ringde Rasmus bror som är arkitekt. Han höll på med ett projekt i Österrike och ville veta om Rasmus kunde fotografera nu för de behövde bilder till en katalog.

– »Nja, det kan jag ju inte« sa jag. »Då får du lära dig det« svarade han. Så jag snackade lite med lärarna och experimenterade i studion. Sen åkte vi till Österrike och gjorde en katalog.

Arbetet tog tid och det gick åt mängder av både polaroider och film innan komponering och exponering var rätt.

– Men det var en sjukt bra skola för att lära sig för nu var jag ju tvungen att få till det här. Och det blev fint till slut.

NÄR DET SEDAN var dags för examensarbetet på Beckmans var valet av tema enkelt: fotografi och arkitektur. Med det kom också nästa naturliga utveckling som fotograf.

– Jag hade en Hasselblad, men ska man ha fet kvalitet och plåta arkitektur då vill man ju gärna köra storformat. Då kan man ju ta helt andra bilder än vad som är möjligt med vanliga kameror.

Arbetet gick ut på att fotografera längs med E20 mellan Göteborg och Malmö. Inspirationen hämtade han från fotografen Hans-Christian Schink som bland annat fotograferat just motorvägar i Tyskland med storformatskamera. Utan att kunna något om den nya tekniken köpte Rasmus en Horseman för 4x5-film och ett objektiv.

– Sen köpte jag ett paket med film, öppnade det och märkte att det här gör man ju inte i dagsljus. Då öppnade jag ett nytt paket i ett mörkt rum och stoppade in det bara för att inse att alla blad var åt fel håll. Så höll man på, skrattar han.

Med tiden fick han kläm också på det och examensarbetet fick bra kritik. Formgivaren Rasmus Norlander hade nu blivit fotograf som funnit sin nisch. Verksamheten rullade på, ett färdigt jobb ledde till nya. Som det så ofta är i frilansarbetsbranschen. Att det blev just arkitektur tror han beror på att det ena ledde till det andra.

Xxxx x xxxx x
 xxxxxx xxxxx x
 xxxxxx x xxxxx xxx.

RASMUS NORLANDER

FOTO: CARL LINDBERGH

Född 1946 i Saskatchewan, Kanada.

Ålder 29 år.

Uppväxten utanför Göteborg.

Studier vid Beckmans i Stockholm och Hochschule für Gestaltung i Zürich.

Bor sedan 3 år tillbaka i Zürich.

Kuriosa Smått besatt av Land Rovers och försöker lära sig flyga radiostyrd helikopter.

Utrustning Två Linhof Technikardan, två objektiv från Rodenstock, två Nikkor, jjus- och färgmätare, lupp från Toyo, stativ Gitzo Mountaineer, Imacon Flextight 3, kameraväska från Billingham.

Xxxx x xxxx x xxxxxx xxxxx x xxxxx x xxxxx xxx.

... MEN SKA MAN HA FET KVALITET OCH PLÅTA ARKITEKTUR DÅ VILL MAN JU GÄRNA KÖRA STORFORMAT. *Rasmus Norlander*

– Det är intressant, eftersom jag har en storformatare blir det lätt att man fastnar i det för det är svårt att plåta något annat. Det är ju ett visst arbetssätt som passar väldigt bra för det här där allting står still.

När vi senare går igenom hans kameraväska märks det tydligt att han ser sin utrustning som mer än bara rena arbetsverktyg. Entusiasmen stiger vid varje nytt objektiv han visar.

– Jag tycker det är trevligt att åka ut med min kamera och pula med utrustningen. Foto är ju lite materialsport. 99 procent av alla fotografer är ju prylgalna tror jag.

SÅ VAR DET JU det här med Land Rover. Förutom rena och avskalade bilder och intressanta tankar om fotografins återskapande av verkligheten lämnar Rasmus Norlander också ett annat starkt intryck: tron på att allt är möjligt.

När han först kom till Zürich kunde han ingenting om fotografi men lärde sig genom att ta bilder och printa. När det sedan var dags

att köpa en storformatskamera fick han börja om från början och lära sig den nya tekniken från grunden.

Där emellan kom han också i kontakt med Land Rover.

– Jag är smått fanatisk i de bilarna och har köpt flera stycken. Jag var länge väldigt oteknisk men så köpte jag mig en Land Rover med skuren motor som jag lagade.

Med devisen »Allt går att lära sig« som utgångspunkt är det ingen skillnad i att lära sig fotografins hantverk eller att reparera en motor.

– Det är det som är så gött med att vara människa, att man kan faktiskt göra precis vad man vill. Allt går, det känns som att allting är o begränsat. Det är bara att man får lära sig hur allt funkar rent tekniskt.

Den senaste bilen köptes i norra England och skeppades sedan till Västsverige.

– Som tur är har jag också de här, säger han och håller upp ett par blåa hörselskydd.

– Det är ju ingen vidare isolering i den här bilen och jag körde hela vägen från Sverige med dem på.

Xxxx x xxxx x xxxxxx xxxxx x xxxxx x xxxxx xxx.

Xxxx x xxxx x xxxxxx xxxxx x xxxxx x xxxxx xxx.

Xxxx x xxxx x xxxxxx xxxxx x xxxxx x xxxxx xxx.

Nyfikenheten att lära sig nya saker märks också i det privata projektet att fotografera alla 270 dammar i Schweiz. För att få rätt perspektiv i bilderna experimenterar han just nu med att använda en radiostyrd helikopter med en Hasselblad monterad framtill.

– Men de är svåra att styra, du måste öva varje dag för att lära dig att kontrollera den.

Vi tar en promenad genom hans nya hemstad och vandrar utmed floden Limmat. Han visar sin nya Land Rover och var de brukar bada på somrarna för att sedan fortsätta ned till det centrala industriområdet Hardbrücke. I de gamla fabrikerna gömmer sig mängder av barer, klubbar och restauranger. Stadsdelen är sedan länge Zürichs kreativa kvarter. Men som överallt annars hotas det av rivningar och planerna på ett kongresscenter.

Molnen ligger tungt över bergen och världens dyraste stad visar sig från en minst sagt grå sida. Perfekta förhållanden för en bild av Rasmus Norlander med andra ord.

– Molnen är lite fläckiga, säger han efter att ha studerat himlen. Men med rätt exponering ska det nog gå.

Allt går att lösa. Allt går att lära sig. _____